

Teel integreeritud tervise- ja sotsiaalsüsteemi poole

Apteegi roll esmatasandi tervishoiusüsteemis

Anneli Taal, September 2025

SOTSIAALMINISTEERIUM

Teemad

1

Milleks integratsioon?

2

Maakondlik integratsioonimudel

3

Aptekide roll

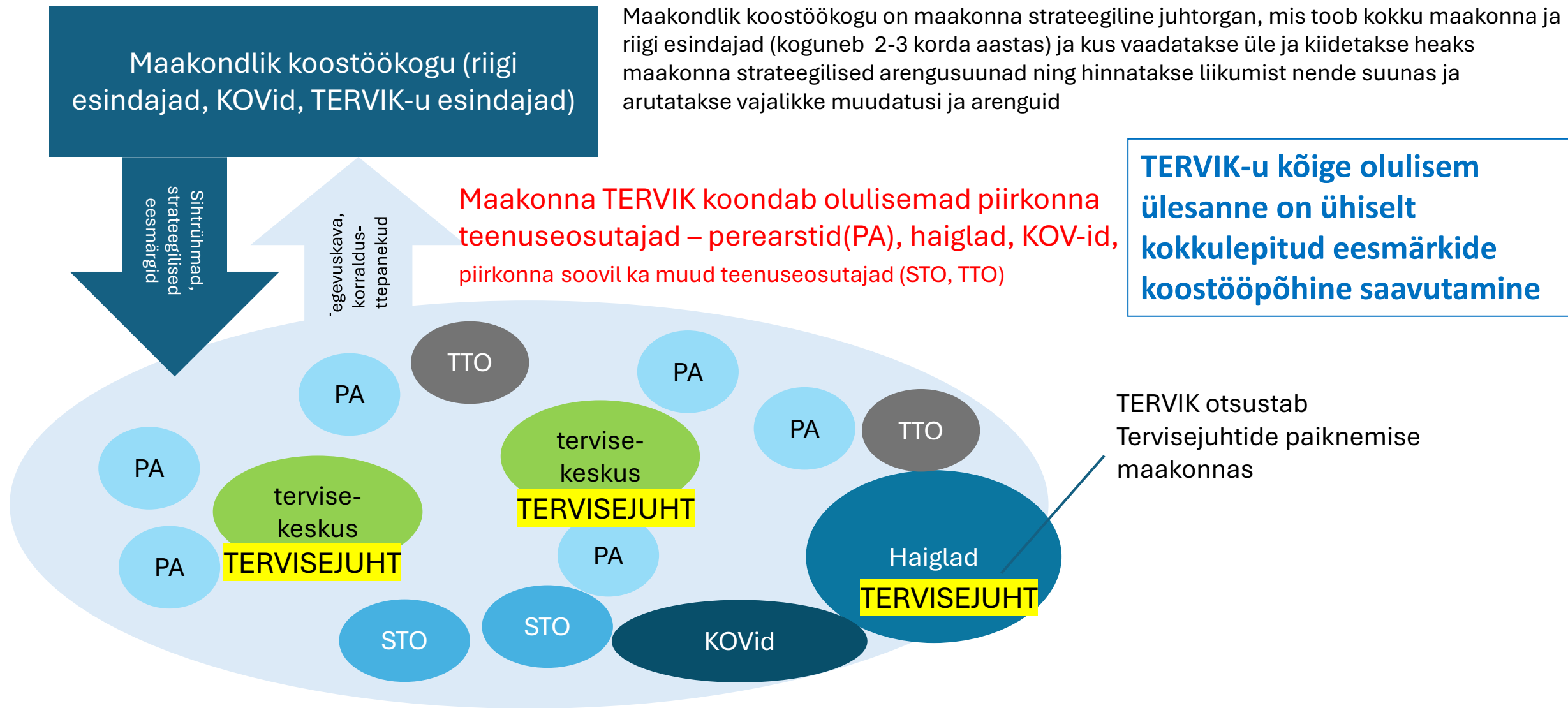

Integratsiooni visioon

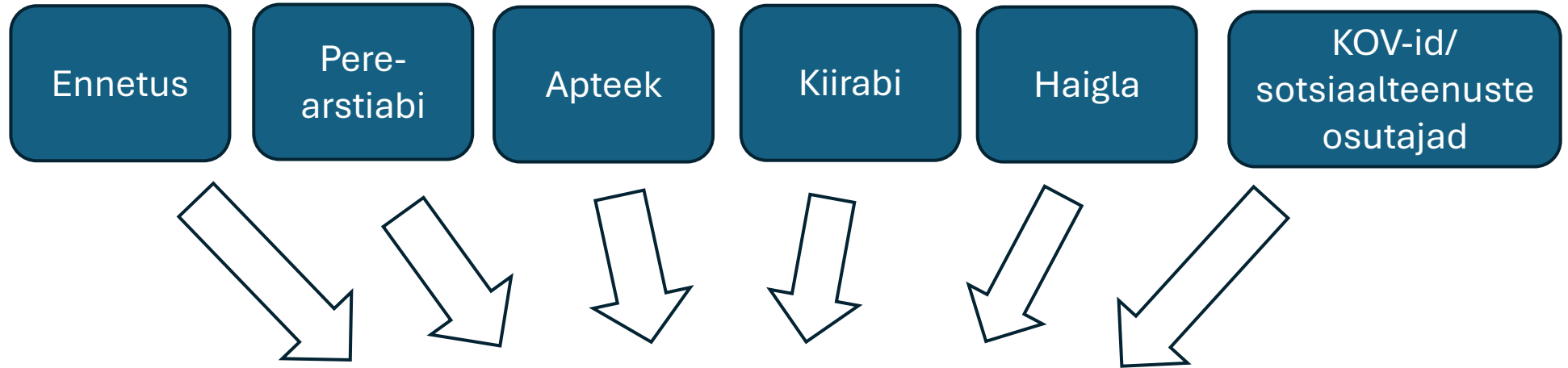
Koostöö tekkeks on vajalik luua koostöökohad ja koostöö süsteem

TÄNA EESTIS	KUIDAS EDASI
Tervishoiu ja sotsiaalteenuste korraldajad ja rahastajad ei puutu omavahel kokku, ei tee koostööd teenuste planeerimisel	Eestile sobilik koostöö tasand on maakond, nimetame seda Healupiirkonnaks. Vajalik on moodustada healupiirkonnad. Riigi ja KOV esindajad, kes vastutavad sotsiaal- ja tervishoiuteenuste korraldamise ja rahastamise eest kohtuvad regulaarselt maakonna koostöökogus, lepivad seal kokku ühised koostöövaldkonnad ja eesmärgid healupiirkonnas ning jälgivad nende täitmist.
Tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutajad (jur isikud) ei tee omavahel süsteemset koostööd, ei lepi kokku koostöökorraldusi, ei vaheta infot	Healupiirkonna tervishoiu- ja sotsiaalteenuste osutajad (jur isikud) on koondunud formaalseteks võrgustikeks ehk TERVIK-uteks, teevad süsteemset eesmärgistatud koostööd ja jagavad infot. Uued rahastamise viisid toetavad koostööd.
Puudub süsteemne valdkonnaülene teenuste koordinatsioon, pole spetsialiste, kes pääseksid ligi mõlema valdkonna infosüsteemidele	Igas Healupiirkonnas töötavad kokkulepitud kohtades Tervisejuhid, kes osutavad valdkonnaülese koordinatsiooni teenuseid

Maakondlik integratsiooni TERVIKmudel

**Täna toimetavad
kõik omaette**

Mida tahame?

Kuidas?

- Igas maakonnas oma TERVIK
- TERVIK-ul inimesekesksed eesmärgid konkreetsete mõõdikutega
- Saavutamisel boonustasu

Inimesekesksus

- Rahvatervise arengukava
- Heaolu arengukava

E+PA+K+H+KOV=
TERVIK

- Haiglavõrgu arengukava
- Esmatasandi arengukava
- Kiirabi arengukava

**Mis on
eesmärgid?**

1. Kompleksse vajadusega inimesed tulevad oma tervise- ja sotsiaalprobleemidega kodus toime
2. Inimesed saavad teenuseid õigel ajal õiges kohas eelistatult esmatasandil
3. Tugev esmatasand

Kuidas toetaksime TERVIK-uid eesmärkide saavutamisel?

Valdkonnaülese koordinatsiooni teenused

Innovatsiooni ja arengu alane abi

Sotsi teenused, mida KOV-id ei osuta

Ühine visioon, ühised eesmärgid-> maakonna strateegia

Võimalikud koostöövaldkonnad

- Valdkonnaülese koordineerimise teenused kompleksse teenusvajadusega inimestele
- Esmatasandi valveteenused
- Koostöö sotsiaalteenuste osutamisel
- Tervisedendus- ja haiguste ennetus
- Esmatasandi tugevdamine
- Innovatsiooni ja arendusprojektide elluviimine (välisabi toel)
- Koostöö erakorralistes olukordades

max 4 prioriteetset valdkonda sh max 2 riigi poolset + max 2 maakonna poolset

Riigi poolsed ettepanekud prioriteetseteks koostöövaldkondadeks maakondadele

1. Tagada kompleksse teenusvajadusega inimestele hoolikalt põhimõttel* proaktiivne tervise- ja sotsiaalvaldkonna ning kogukonna tugi, mis võimaldaks neil toime tulla oma tavapärasel elukeskkonnas.

- Valdkonnaülese koordineerimise teenus esmatasandil mitme kroonilise haigusega inimestele, kellel on sotsiaalsed probleemid
- Valdkonnaülese koordineerimise teenus sotsiaalse rehabilitatsiooni vajadusega inimestele
- Valdkonnaülese koordineerimise teenus haiglast kodusele ravile liikumise toetamisel

2. Tagada perearstiabi jätkusuutlik osutamine lõimitult sotsiaalteenuste ja teiste esmatasandi tervishoiuteenustega, esmatasandi abi kodulähedane kättesaadavus ning proaktiivne ja ennetav iseloom

+rahastamisega seotud mõõdetavad eesmärgid

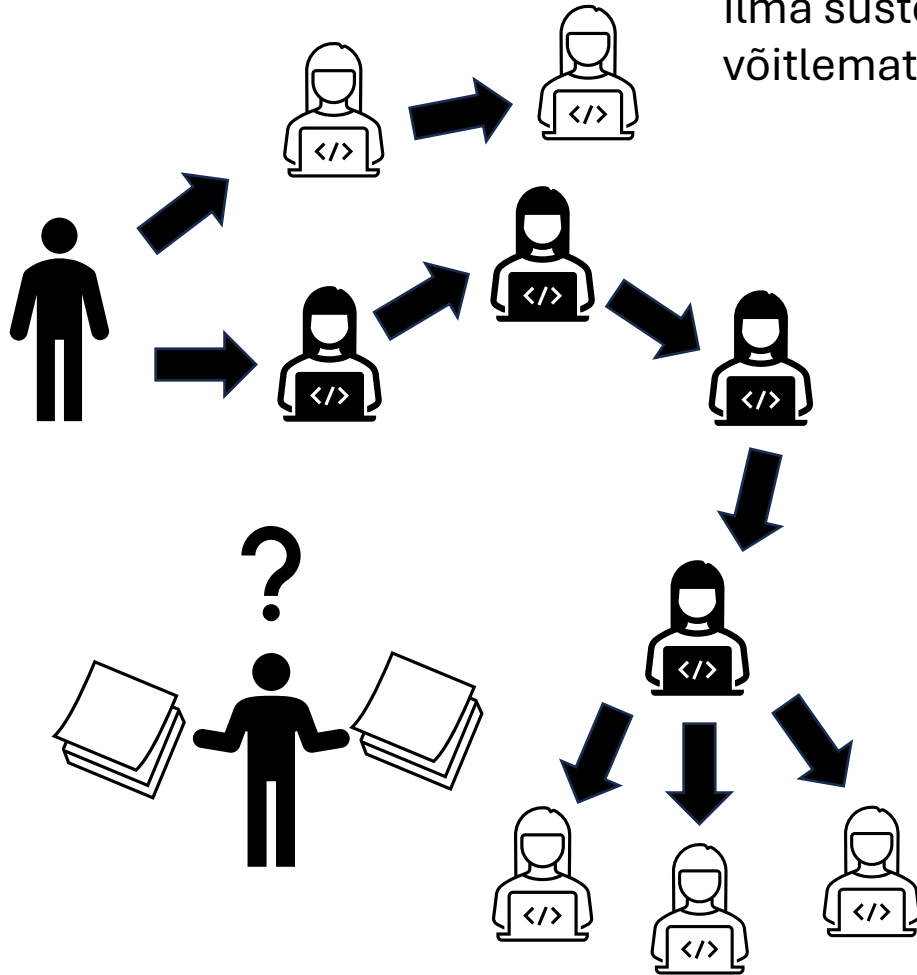
Kaasatud maakondade ettepanekud prioriteetseteks koostöövaldkondadeks

- Teenuseosutamise korrastamine ja valdkonnaülese koordineerimise vaimse tervise murega lastele
- Palliatiivse ravi korraldamine esmatasandil kasvaja diagnoosiga inimestele
- Tervisedenduse integreerimine sotsiaal- ja tervishoiuteenuste osutamisse

Valdkonnaülene koordinatsioon– miks, kuidas, kellele?

MIKS ?

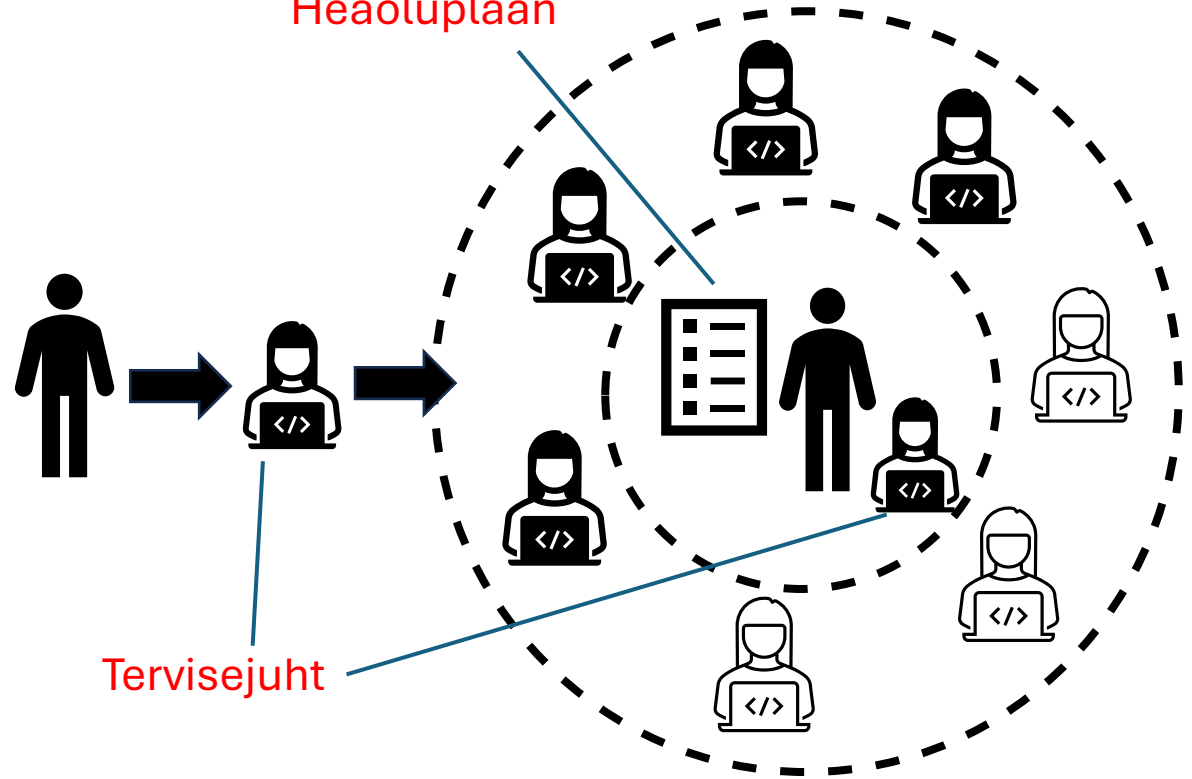
Inimõigus on saada vajadustele vastavat abi ilma süsteemiga võitlemata

KUIDAS ?

Heaoluplaan

Tervisejuht

KELLELE ?

1. Mitme kroonilise haiguse ja sotsiaalprobleemidega inimesed
2. Erivajadustega inimesed (sh REHA)
3. Vaimse tervise ja sõltuvusprobleemidega lapsed ja noored

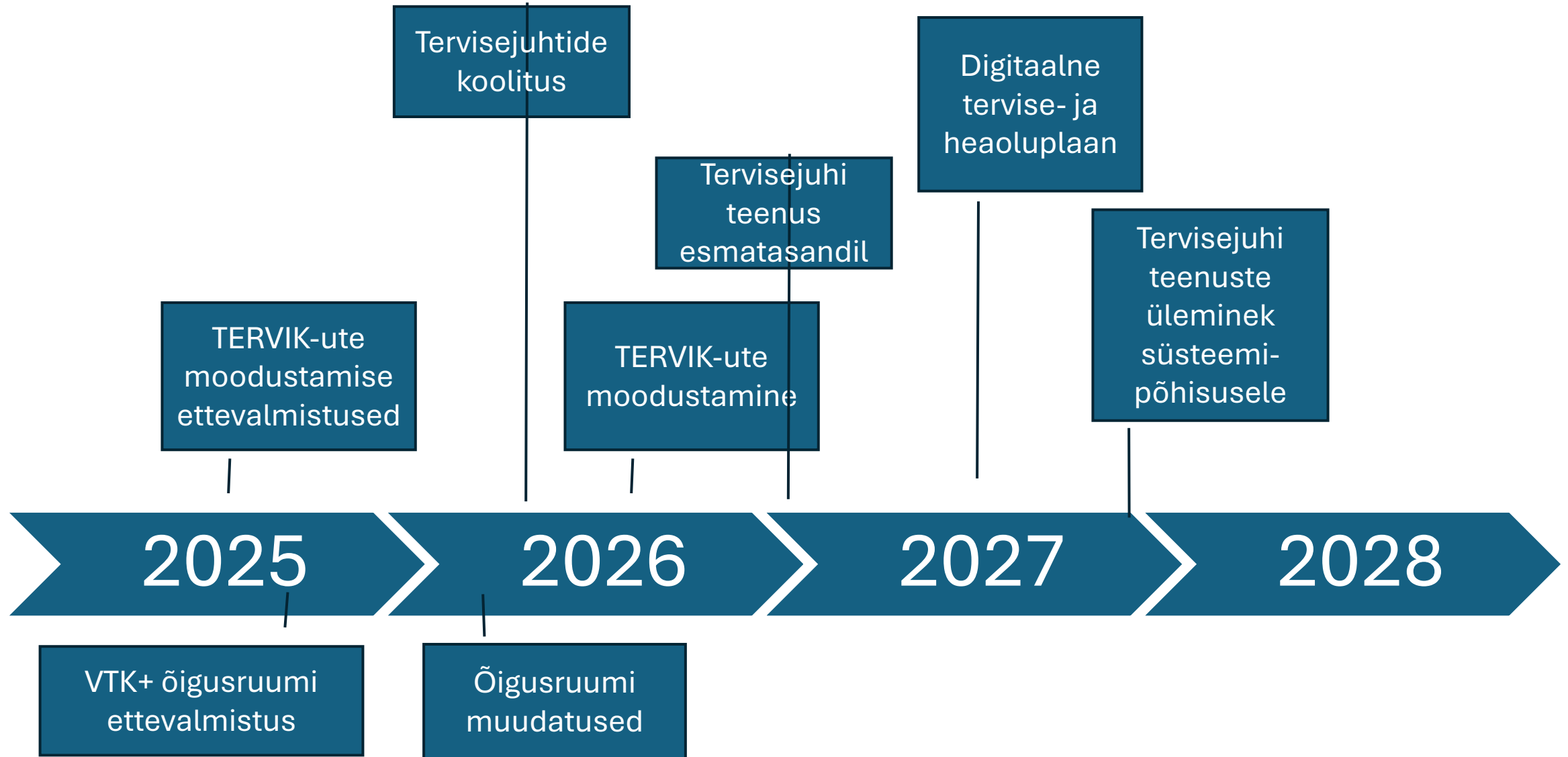
Eesmärk-mõõdikud TERVIK-ule - näide

Valdkonnaülese koordineerimise teenus esmatasandil mitme kroonilise haigusega inimestele, kellel on sotsiaalsed probleemid

- 4+ kroonilise haigusega riskirühma hõlmatus Tervisejuhtimisega esmatasandil, eesmärk 30%
- 4+ kroonilise haigusega riskirühma (re)hospitaliseerimine eriarstiabis, eesmärk vähendada 15%
- 4+ kroonilise haigusega riskirühma EMO-visiidid, eesmärk vähendada 30%
- 4+ kroonilise haigusega riskirühma eriarstiabi ja stats õenduse kulud, eesmärk: kokkuhoid 5%
- 65+ elanikkonnast hooldekodus elavate inimeste osakaal, eesmärk: ei suurene üle 2%
- 65+ elanikkonnast kodust toimetulekut toetavaid sotsiaalteenuseid saanute osakaal, eesmärk: ületab hooldekodus elavate inimeste osakaalu
- Hooldekodu teenuse kulude osakaal KOV sotsiaalvaldkonna kogukuludest – jääb alla 40%

Ka TERVIK peab saavutatud kulutõhususest osa saama, et võimaldada vajalikke teenuseid ja planeeritud arenguid piirkonna probleemsetes valdkondades

Integratsiooni ajakava

Eesti on integratsiooni teekonna alguses

- **Eestis:** apteegid on liikumas integreeritud esmatasandi poole (vaktsineerimised, krooniliste haiguste lihtmõõtmised, nõustamine), aga süsteemne koostöö perearstidega on alles arenemas.
- **Soomes:** apteek on juba pikka aega osa tervishoiu ahelast – tugev rõhk ravimite hindamisel ja krooniliste haiguste jälgimisel.
- **Inglismaal:** apteegid on sügavalt integreeritud NHS teenustesse – neil on ametlik roll väiksemate tervisemurede esmase lahendajana ja krooniliste haiguste jälgimises.

Valdkond / teenus	Eesti	Soome	Inglismaa (NHS)
Ravimitealane nõustamine	Apteekrid nõustavad ravimite kasutamise osas; ravimiinfovoldikud; osaliselt ravimite ülevaatus eakatele	Lääkehoidon kokonaisarviointi – põhjalik ravimite hindamine, koostöös arstidega	Medicines Use Review (MUR, varem) ja uued ravimite optimeerimise teenused; ravimite turvalisuse kontroll
Vaktsineerimine apteegis	Gripivaktsiin, COVID-19 vaktsiin, puukentsefaliidi vaktsiin – osades apteekides	Gripivaktsiin, COVID-19 vaktsiin; mitmes piirkonnas ka muud vaktsiinid	NHS leping: gripivaktsiinid, COVID-19 vaktsiinid; laiendatud teenused (sh reisivaktsiinid mõnes apteegis)
Krooniliste haiguste jälgimine	Vererõhu mõõtmine, veresuhkru kontroll, suitsetamisest loobumise nõustamine	Vererõhu ja veresuhkru mõõtmine, elustiilinõustamine, südame-veresoonkonna haiguste ennetus	NHS Hypertension Case-Finding Service – apteegid mõõdavad vererõhku ja teevad 24h monitooringut
Haiguste varajane avastamine	Piiratud – pigem nõustamine ja suunamine perearstile, kui ilmnevad probleemid	Ravimite ostumustrite jälgimine, riskide hindamine, patsiendi suunamine	Community Pharmacy Consultation Service – perearstid ja NHS 111 suunavad patsiendid esmalt apteeki väiksemate probleemidega
Enesejuhtimise ja abivahendite tugi	Inhalaatori ja vererõhuaparaadi kasutamise õpetamine	Laialdaselt: inhalaatorid, diabeedi abivahendid, ravimi doseerimiskastid	Astma ja diabeedi juhtimistugi, inhalaatori tehnika kontroll
Koostöö perearstidega	Pilootprojektid: ravimite info jagamine perearstidega	Süsteemsem: apteek – perearst – eriarst koostöö ravimite hindamisel	Tihedalt seotud NHS lepingutega; apteegid saavad otsetasu perearstilt või NHS-ilt konkreetsete teenuste eest

Apteegi roll integratsioonis

Valdkonnaülene koordineatsioon

Kasvavad polüfarmaatsia riskid ->

apteeker ennetaja rollis ->

TIS ligipääs+ e-konsultatsiooni teenus?

Tervisedendus- ja haiguste ennetus

Skriiningud -> **TIS ligipääs**

Vaktsineerimised-> apteeker tervishoiuteenuse osutaja rollis ->

TIS ligipääs+ rolli muutus+ koolitused + lepingud tervisekassaga

Polüfarmaatsia riskid:

Ravimite liigsus (ülekatmine, topeltrakendamine).

Puudulik ravimikasutus (nt unustatud või katkestatud ravimid).

Kõrvaltoimed ja ravivead (valed annused, valed ajad).

Patsiendi ebapiisav teadlikkus oma raviskeemist.

Suurem risk kukkumisteks, deliiriumiks, kognitiivseks languseks.

Apteegi roll integratsioonis

Esmatasandi valveteenused

Suunamine apteeki?

Iseteenindusapteek?

Ravimite väljakirjutamise õigus?

Koostöö erakorralistes olukordades

ETO või kriisiapteek – mida on tegelikult kriisis vaja?

Ressursside vabastamine – ise valmistamise nõude muutmine

TÄNAN!